

Тематска
анализа/дијагностика:
**Рамномерен
регионален
развој**

Извршно резиме

Рамномерниот регионален развој обезбедува посебен мултидисциплинарен пристап насочен кон поттикнување на развојните потенцијали на регионите. Рамномерниот регионален развој има потенцијал да создаде синергија и обезбеди рационално и одржливо искористување на регионалните ресурси, обезбедувајќи поголема благосостојбата и животниот стандард на жителите на сите плански региони во земјата.

Рамномерен регионален развој како област се фокусира на регионален аспект во третирање на:

- Демографија, население и миграции на регионално ниво;
- Економските потенцијали за регионален развој;
- Бизнис и претприемништво во регионите;
- Економските, фискалните капацитети и јавната инфраструктура во регионите;
- Работна сила и инвестирање во човечки капитал на регионално ниво;
- Регионална инфраструктура – (транспортна, телекомуникациска и енергетска инфраструктура);
- Земјоделството и рурален регионален развој;
- Животна средина и урбанистичко планирање во регионите;
- Социјален развој во регионите,
- Политиките за Рамномерен регионален развој и квалитетот на живот

Важноста на Рамномерниот регионален развој произлегува од недостатоците на моноцентричниот модел на развој, кој подразбира големи диспаритети помеѓу Скопскиот регион и другите плански региони во земјата. Обезбедувањето на услови за долгорочен одржлив развој и благосостојба на сите граѓани во земјата е неразделно од креирањето на програми/политики за намалување на регионалните диспаритети и балансиран регионален развој.

На почетокот е презентирана елаборација на клучните цели, политики и насоки утврдени во стратешките документи кои во значаен или посебни делови третираат прашања поврзани со рамномерниот регионален развој. Во оваа насока анализата подолу ги анализира Закон за рамномерен регионален развој, Одлука за поблиски критериуми и индикатори за определување на степенот на развиеност на планските региони, Стратегијата за регионален развој на Република Северна Македонија 2021-2031, Програма за спроведување на Стратегијата за регионален развој на Република Северна Македонија за период 2021-2024, Програми за развој на планските региони, Закон за локална самоуправа, Закон за територијалната организација на локалната самоуправа во Република Македонија, Закон за меѓуопштинска соработка, Закон за финансирање на ЕЛС, Програма за одржлив локален развој и децентрализација на Република Македонија 2021-2026, Фискалната стратегија на Северна Македонија за 2021-2023 и Индустриска стратегија на Република Северна Македонија 2018-2027.

Во контекст на овие стратешки документи ја анализираме усогласеноста на стратешките документи во оваа тематска област, како и утврдување на клучните предизвици поврзани со досегашната имплементација на овие клучни документи.

Посебно важно беше да бидат утврдени и клучните институции носители на доминантен дел од политиките во доменот на рамномерниот регионален развој. Во рамки на процесот на стимулирањето на рамномерниот регионален развој постојат повеќе институции кои играат значајна улога и даваме осврт на институциите кои се директно инволвирани и назначени како носители на политики за рамномерен регионален развој.

Тематска област Рамномерен регионален развој се преклопува и опфаќа бројни подобласти кои се третирани во посебни тематски анализи. Во овој документ се претставени клучните индикатори за следење на рамномерен регионален развој.

Следните индикатори беа предмет на обработка: Вкупен број на население во планскиот регионот, Густината на населеност (го означува бројот на населението кое живее на одредена територија и се изразува во ж/км²) по плански региони, Број на доселено население во планскиот регион, Број на отселено население од планскиот регион, БДП на планскиот регион по глава на жител, Извоз од планскиот регион, Увоз во планскиот регион, Број на активни деловни субјекти во планскиот регион, Број на Организации за поддршка на претприемништвото во планскиот регион, Вкупни јавни инвестиции по одделни плански региони по глава на жител, Просечно исплатена нето-плата по вработен (во денари) во планскиот регион, Стапка на активност (%) во планскиот регион, Стапка на невработеност (%) во планскиот регион, Создаден комунален отпад (во илјада тони), Локална патна мрежа (км') во планскиот регион, Инсталирани капацитети за производство на електрична енергија, Потрошувачка на електрична енергија во индустриските сектори, Обработлива земјоделска површина, Собран комунален отпад (во илјада тони), Домаќинства со социјална парична помош за корисници на возраст од 18 и повеќе години (на 1000 население).

Анализата беше дополнета и со елаборација на потенцијален третман преку посебни индикатори на меѓутематските прашања - социјална инклузија; добро владеење; управување со ризик од катастрофи и отпорност; дигитализација и иновации; родова перспектива.